

ekološki glasnik časopis o prirodi

GODIŠTE XV., 2007. • BROJ 3 • SVIBANJ/LIPANJ, 2007. • ISSN 1330-1055

Krivosas

(Elaphe quatuorlineata)

Doc. dr. Zoran Tadić

Prosječna duljina odraslih krivosasa je oko 1,5 metar, iako pojedini primjerci narastu i do 2,2 metra. Krivosas živi u području mediteranske vegetacije, u rijetkim šumama, na područjima prekrivenima niskim grmljem, ...

Odrasli krivosas

Mladi kravosas

Kravosas (*Elaphe quatuorlineata*) je naša najveća zmija. Od nje ga je možda dulja velika poljara, ali je kravosas masivniji i snažnije je građe. Živi u srednjoj i južnoj Italiji (uključujući Siciliju), mediteranskom dijelu Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, u Makedoniji, Albaniji i zapadnoj Grčkoj.

Prosječna duljina odraslih kravosasa je oko 1,5 metar iako pojedini primjerci narastu i do 2,2 metra.

Po boji se mladi i odrasli kravosasi jako razlikuju, čak toliko da ih se lako može zamjeniti za različite zmije. Mladunci na svjetlosivoj ili sivoj podlozi imaju veći broj tamnosivih ili crnih mrlja. Na glavi se, od oka do oka proteže crna crta, a na tjemenu se mrlje

spajaju u nepravilni crni oblik. Kako zmija raste, temeljna se boja polako mijenja i postaje svijetlosmeđa ili sivo-smeđa, mrlje polako nestaju, uzduž tijela polako se pojavljuju četiri tamne pruge. One su najčešće tamnosive na prednjem dijelu tijela, a crne na stražnjem. U primjeraka koji žive u nas najčešće su čitave pruge potpuno crne. Gornje dvije pruge smještene su na leđima i idu do vrha repa dok su donje dvije smještene na bokovima i protežu se gotovo do baze repa. Sa svake strane glave, od očiju do stražnjeg dijela ustiju, proteže se crna pruga. Na glavi, za razliku od mladih primjeraka, nema nikakvih mrlja nego je čitava gornja površina glave jednoliko obojana. Zanimljiva se obojanost javlja u primje-

raka koji još nisu potpuno odrasli: kroz boje odrasle životinje "probijaju" boje mlade životinje.

Kravosas živi u području mediteranske vegetacije, u rijetkim šumama, na područjima prekrivenima niskim grmljem, uz suhozidove i sl. Na području Makedonije živi u polustepama i stepskim područjima.

Kravosas je najčešće aktivan danju. Najčešće nije aktivan po vrlo visokim temperaturama; tada ga se može vidjeti samo rano ujutro ili u popodnevnim satima te u suton. Najčešće se kreće po tlu, iako se odlično penje i ponekad se može naći u grmlju, pa čak i na drveću. Zanimljivo je da su kravosasi često vrlo aktivni za vrijeme naglog pada atmosferskog

tlaka na primjer prije ljetne oluje. Kravosas se vrlo sporo kreće i lako ga je uhvatiti. Zanimljivo je da se uhvaćeni kravosas nikada ne brani. Samo ponekad vrlo glasno šišti, ali nikada ne grize.

Kravosas se hrani uglavnom malim sisavcima, ali i pticama, njihovim jajima i mladim pticama. Mladi se kravosasi najvjerojatnije hrane gušterima, a tek kasnije prelaze na glodavce. Vrlo veliki kravosasi mogu pojesti i manjeg kunića, a ponekad ulaze i u kokošinjce u potrazi za pilićima i jajima.

Kravosasi se pare u svibnju i lipnju, a u srpnju ženke legu šest do 16 jaja iz kojih se u rujnu ili početkom listopada izlegu mladući. Kao što je već spomenuto, boja im se potpuno razlikuje od odraslih primjeraka, tako mnogi ljudi misle da je to zapravo neka druga vrsta zmije. Odrasle se zmije

gotovo i ne mogu zamjeniti za neku drugu vrstu: to su velike, masivne zmije sa četiri crne pruge uzduž tijela koje se sporo kreću, a ako se uzmu u ruke, nikada ne grizu. A kako je kravosas dobio ime? Pa, po narodnom, potpuno pogrešnom, vjerovanju da siše kravama mlijeko. Kravosas se hrani isključivo živim životinjama, pa ako se i nađe u kakvoj staji, tamo se sasvim sigurno otputio u potrazi za glodavcima.

Narodni nazivi:

kravosac, kravosasina, kravosic, kravosica, kravosis, kravosisa, kravosiasac, kravosos, kravoš, kravošac, kravoševica, kravošica, kravušac, krivosas, krivosis, ličnarka, lještarka, mišarica, mišnica, mišolovka, mišovka, mlječara, mlječarica, mljekara, mljekulja, mljekuša, mužorad, omotajica, posikrav, posikrava, ptičar, sisavac, sisavka,

sisokravac, sliv, smačalina, smocej, smučica, smok, smokica, smokulja, smričalina, smričalka, smričaljka, smucalka, smucaljka, smuculla, smuč, smugarica, smuk, smukara, smukurica, susliva, šmuk, šmukara, šumarica, tičar, tičarica, tičarica, voš, vremenjača, vuž, zmičalina, žujka, žuna, žutica, žutulja, žutolovka.

Strani nazivi:

Engleski: Four-lined Snake

Njemački: Vierstreifen-Natter

Talijanski: Cervone

Francuski: Couleuvre à quatre raies

Ruski: Четырехполосый полоз

Finski: Neljuovakäärme

Poljski: Wąż sarmacki

Bugarski: Ivičest smok

Švedski: Strimmig snok

Mijenjanje boje mladunca u boju odrasle životinje